

ΟΙ ΔΙΚΟΙ ΜΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΞΕΝΟΙ

ΤΙ ΤΡΩΝΕ ΟΙ ΒΑΣΙΛΗΑΔΕΣ

Ο Βατέλ

Λευθεΐνες 14' και ε' αρχιφροντιστής της βασιλικής του κουζίνας. Τα γεύματα της Γαλλικής Αυλής. Η κομμικτρακική τύχη του Βατέλ. Τα γεύματα του "Οθωνος και της "Αραλίας. Γεώργιος Α' και τα μενού των "Αντικτόρων. Η κρεμμυδοσαλάτα του Βασιλέως. Στο άρχοντο του Λεμεσού. Ο Βασιλεύς Κωνσταντίνος και η παραγεμιστές ντομάτες, κτλ.

«Από τον καιρό του Λουδοβίκου, του Νέου, του "Ηλιουγαίου, οι βασιλείς έπιζησαν κολομαγιάδες—τουλάχιστον οι Ξενοί, γιατί για τους δικούς μας θα μιλήσουμε στο τέλος του παρόντος.»

«Εδώ δ' άσχοληθήσθε εξαιρετικώς με το Βασίλειο της Γαλλίας Λουδοβίκου ΙΑ', ο οποίος, ενώ οι έπιτροποι του έτρωθαν την κοιλιά του, με το κεραιάκι της παροικίας, χαϊρώντας τη "Σαφρόνια του, γεύομενος όλα τ' αγαθά του κόσμου. Το έπιπέδιο της άνακτορικής του κούζινας ήταν πολυεπιβήστατο, όλοζέλιχο στρατευμένο, με άρχηγό τον τότε περιφύρο Βατέλ. Ο Ιστορικός αυτός άνθρωπος κειμήττει μια άπό τις άνοητες θέσεις στο Κόσμο των πεινώντων άστών και των κολυμβημένων αλιζών. "Ήταν ο φροντιστής της βασιλικής τραπέζης, τους πολυμήχανος, άνθρωπος άφοσιωμένος και άπολαστικός, έτοιμος σε στιγμή ανάγκης να γυρίσει... δουτιά στη βίβλασσα, για να φέρει έπάνω ένα φρεσκο στραβιά για το Βασίλειο του... "Όταν η χαριτωμένη εκείνη Αούλα έκανε έκδρομές στις Γαλλικές επαρχίες, ο Βατέλ έβρισκε σε προστόθι κίβησι, "Εταξείδιε μπροστά, προτομαίνοντας τα πάντα, διαλέγοντας τα κοτόπουλα, τα γουρουνόπουλα, τα όρνιθα φάρια, τα διαλέγει τρώει και τα σπάζει υποβοηθούμενα κρεατά... Και όταν ο Βασιλεύς της Γαλλίας, έπειτα από γενναίο φαγοτόπι, έξεκοιμήτονος λίγο το γέλιο του και έδινε το σνήθια των προστόσεων, δεν παύειτε να τρώση και το μερλωμένο φροντιστή του. Με τον ίδιο τόνο που έφάρμαζε στη Βασιλική την περιφύρη εκείνη φράσι: «Κόρησι, το Κόσμο είναι έγώ εγώ». Ο Ικανοποιημένος Λουδοβίκος έβρισκε το πατήρι, λέγοντας: —Κόρησι, προσιτό εις έργασι τον Βατέλ!..»

νημένος ο Βατέλ, ή κολομαγιά σας με σκλαβώνει. Μά ξέρω πώς το ψητό έλειψε από μερικά τραπέζια...

— Δέν πειράζει... δέν πειράζει...

«Σαν να μην έφτανε όμως αυτό, συνέβη στο Βατέλ κι' άλλη άπροσπτη σμψφασά. Είχε παραγγίλει για το γεύμα της έπομίνης ψωμια και είχε στείλει άνθρωπος του σ' όλα τα γύρω λιμάνια. "Όταν όμως ήρθαν τα ψωμια, είδε πως δέν έφταναν. Κατέβηθη τότε από μωρη άπελπισία, ανέβηκε στην κάμαρά του, στήριξε το έπιφος του στην πόρτα κι' έπαισε έπάνω του. Το έπιφος διαπέρασε την καρδιά του, και ο Βατέλ έβιασε νεκρός!..»

«Στο μεταξύ όμως άρχισαν να φτάνουν άπ' τα γύρω λιμάνια αναγαριόδες λαχταριστές και μπλαμπουίνες μουσακάκια και πέστοφες και χέλια και όλα τα καλά του άμφορο και του γλυκού νερού... "Αναστρέφον τον Βατέλ, ψάχνουν, ζητάνοιμον στην κάμαρά του, χτυπούν... κιαμιά απάντησις... Τέλος, σπάζουν την πόρτα και τον βρϊσιουν μέσα σε λιμνη αίματος, θύμα του καθήκοντος!..»

Οί Βασιλείς της Έλλάδος όμως δέν έπιζησαν κολομαγιάδες. Και έν πρώτους ο "Όθων, παρά το φιλέλλητισμό του, έδρακολεύθη στα πρώτα χρόνια να σνηθήσει στην ανατολική μαγειρική μας. "Έτσι, ογε λίγο, κιαδός και ή "Αναΐλια, ή όποια είχε εξαιρετική προτίμησι στα κιαμιά και στα φρούτα.

Ο άείμηνητος Γεώργιος Α' δέν ήταν επίσης κολομαγιάδες. Δέν είχε κιαμιά προτίμησι σε κανένα φαγοτόπι, πάντοτε δίαισε καθαριότις ο ίδιος το μενού των οικογενειακών των γευμάτων... κιάδε είκοσι μέρες. Σύγχρονος διαγράφοι του, σημειώνει: «"Η Α. Μ. ο Βασιλεύς Γεώργιος παραγγίλλει τα αυτά φαγοτόπι έπί είκοσι ημέρας και κατοπίν άλλα δι' ίσον χρονικό διάστημα και ούτω καθέξής. Τρώει δέ έν μέτρον. Ουδέποτε κοιμάται μετά το πρόγευμα...»

"Απόσο, ο Γεώργιος Α' είχε προτίμησι στα... θρασιμενα κρεμμύδα! Τού τα έσφρηίζων πάντοτε, κιαμιαμεμένα, και αυτός τα έφτιναι σαλάτα, σιχωντας λαδούρα, αλάτι, ποιστάφια και ανακατείνοντας με θρηνητική προσοχή την κρεμμυδοσαλάτα του. "Έλεγε ότι αυτή ήταν το καλύτερο στοιχηματό φάμακο, που του το είχε στήσει Γερμανός γιανός. Αιργώντατι μάλιστα και το ακόλουθο σσημα ανέξοδοτο που συνέβη στη Ζακάνια:

Στην έποχή που ένεκα των σσημαδών ο Βασιλεύς έπιγνε να παρηγορήσει τους Ζακωνίους, ο πολιτευτής Λουδοβίκος τον έφιλοξένησε στο άρχοντικό του... Σε μια στιγμή, ο Γεώργιος κατεβαίνει στην κούζινα του σπιτιού και διατάζει τον κατάλιμνο Ζακωνίνο μάγειρο να του βράσει ένα πιπό κρεμμύδα. Και ο άφέλις Λουδοβίκος, γάνοντας την έπουνη του, τον ερώτησε:

—Κρεμμύδα θα φάς, Βασιλιά μου, στο Λομβαρδέζιο;!

—Γιατί όχι; ειπε ο Γεώργιος.

—Μά... να με σιμπαθά ή Μεγαλειότη σου αυτό δέν είναι και για βασιλιάδες... Είναι για μισοφόρους.

—Μάστρωσε είμαι κι' εγώ... "Αρχιμάστορας είμαστε.

Ο άείμηνητος Βασιλεύς Κωνσταντίνος έτρωγε προτίμησι στα παραγεμιστά, στους κιαδές. Στόν καιρό της άρχόσπειας του που οι γιατροί του είχαν κανονίσει διαίτα, ο Κωνσταντίνος έπέμενε να του σερβίρουν τις έλληνοκραπέστατες ντομάτες παραγεμιστές, και έλεγε στη Σοφία:

—Μά τί βασιλιάς είμαι γώ που δέν μπορώ να φάω παραγεμιστές ντομάτες;

Τέλος, ο Σάββας,—ο άνακτορικός γιατρος—έπέτρωγε να φάη μια ντομάτα παραγεμιστή με στήθος κόττας.

Στις εστρατείες ο Κωνσταντίνος έτρωγε άπό το κιάφι του λόχου, και κάποτε μάλιστα έδογματίσε ότι μόνο στο στρατό μπορεί κανείς ν' απολαύση φασουλιά της προκατη...

Άλλά και μετά την άνάρρωσί του, οι γιατροί του είχαν κανονίσει όρισμένο για τη νεφροκή του πάθος είδος διαίτης. Στο μεγάλο γεύμα που δόθηκε στη Χίο στα 1922—στις πορτές για τη μνήμη του Κανάρη—οι πολυαριθμοί όμοσφρατέσοι του Κωνσταντίνου, τον είδαν να τρώη μακαρόνια θρασιμενα στο γάλα και φάρια σαλάτα, ενώ στους άλλους άπολύς δηητούς έσφρηρίζονταν έκλεκτά εδέσματα.

Εγγενείς με διατελλόμενα μανίνα, κρογιές που άστραφταν άπ' όμορφιά και διακινάτια, μαρμάρια και δακτές της Γαλλίας, όδη ή αλλική άριστοκρατία έβρισκε το πατήρι της για να συνοδεύση την πρόσφατο του Βασιλέως. Ο Βατέλ, ο τρισεπισημένος άρχηγός του κούζινακού έπιπέλιου, ήταν εκεί, σε μια γωνιά, και έτρωγε τη δόξα με το κιατάλι!..

Άλλά ποία ά δόξα ξέστηκεν έπί γής άμειτάθετος το, ός λέγει και ο Έκκλησιαστής; Ο Βατέλ καθήνησε θύμα της Δόξας, της σκληρής αυτής θεάς, θύμα μιας κρογιόρας που μας την περιγράφει άριστοσηματικά μια διάσημη συγγραφέας της έποχής. Πράγματι, σε μια άπό τις θιαμιάδες έπιστολές της κρογιές ντε Σεβινιά—τα έποδοκίματα αυτά του έφους και της φιλολογικής έπιστολογραφίας—έξιστολάει το τραγικό τέλος του Βατέλ. Άλλ' ός άή ήσσηκε την ίδια γρογογορά της έποχής της να μας το δημηγήθι:

«Ο Βασιλεύς—γράφει ή κρογιή ντε Σεβινιά στην κούρη της—έφτασε στο Σαντινγ την Πέμπτη το βράδυ κι' άρογοτρε λίγο παρετέθη το γεύμα. Άλλο το ψητό έλειψε από μερικά τραπέζια, ένεκα της άφίξεως άπροδοκίμων συνδαιτημών... Ο Βατέλ έστενοκορήθη σε πολύ. Τέλος, παίρνει κατά μέρος τον ύπασπιστή Γκουρβίλ, και του λέει:

— Αυτό δέν το πέρνω... Έγω δώδεκα νύχτες να κλείσω μάτι... Βοηθήσατε με ν' άντιμετωπίσω την περιστασι!

«Ο Γκουρβίλ το είπε αυτό στο Διάδοχο, ο όποιος έπιγνε να παρηγορήση το Βατέλ.

«"Ήνυχασε, καλέ μου Βατέλ. Ο Βασιλεύς έφαγε ψητό και είναι εδχαριστημένος.

«Υψηλότατε, άπήνητες συγμι-

Ο Βασιλεύς Γεώργιος (Σπανία και άγνωστη εικών του)